

Na
ŠTA
mislimo
KADA
kažemo

MESNA SAMOUPRAVA

MLADEN OSTOJIĆ

Na šta mislimo kada kažemo...

Mesna samouprava

Beograd, 2022.

EDICIJA TRG

Urednici edicije:

Srđan Prodanović, Ivica Mladenović i Jelena Vasiljević

Naslov:

Na šta mislimo kada kažemo...
Mesna samouprava

Autor:

Mladen Ostojić

Izdavač:

Institut za filozofiju i društvenu teoriju
Univerzitet u Beogradu

Dizajn korica:

Nikola Stevanović

Prelom:

Sonja Nikolić, Tijana Baltić

Mesto i godina izdanja:

Beograd, 2022

ISBN:

978-86-82324-01-0

Štampa:

Sajnos

Tiraž:

100 primeraka

**INSTITUT
ZA FILOZOFIJU
I DRUŠTVENU
TEORIJU**

**FONDACIJA ZA
OTVORENO DRUŠTVO**
SRBIA

Ova publikacija je nastala u okviru projekta "Program stipendija Fondacije za otvoreno društvo" koji realizuje Institut za filozofiju i društvenu teoriju Univerziteta u Beogradu, uz podršku Fondacije za otvoreno društvo. Stavovi izrečeni u tekstu predstavljaju stavove autora.

SADRŽAJ:

Polazne pretpostavke.....	1
Radiografija stanja.....	5
Šta da se radi?.....	10

Na šta mislimo kada kažemo...

Mesna samouprava

Polazne pretpostavke

Ideja samoupravljanja stara je koliko i pojam demokratije. Primeri samoupravljanja mogu se naći još u antičkoj Grčkoj gde su slobodni građani neposredno upravljali društvenim poslovima u gradovima-državama. Demokratski poredak grčkih polisa se zasnivao na aktivnom učešću građana u predlaganju i donošenju zakona, što je podrazumevalo i obavezu poštovanja i prihvatanja donetih zakona.¹ Legitimnost političkog sistema bila je uslovljena neposrednim učešćem građana u upravljanju javnim životom. Taj ideal neposredne

---

¹ Duško Milidragović, *Oblici neposredne demokratije*, Sarajevo, Svjetlost, 1977, str. 17-18.

demokratije, odnosno samoupravljanja, i dan-danas mnogi smatraju jedinim pravim oblikom demokratije. Usled rastuće krize legitimnosti predstavničke demokratije kao dominantnog modela demokratije u savremenom svetu, sve su veći zahtevi za uspostavljanje neposrednih oblika odlučivanja. Pojam „građanske participacije” je ušao u žargon političkih aktivista koji nastoje da premoste jaz između vlasti i naroda. U Evropi je otuđenost građana od vladajućih krugova tolika da se proteklih godina govorilo o „demokratskom deficitu” koji mnogi okrivljuju za rast populizma na starom kontinentu. Naspram toga, u različitim delovima Evrope i sveta svedočimo sve većem uticaju građanskih pokreta koji se zalažu za razvoj neposrednih oblika upravljanja „odozdo”. Ti građanski pokreti su prevashodno orijentisani na transformaciju lokalnih vlasti u opštinama, što daje veliki podstrek oživljavanju i razvoju mesne samouprave.

Na teorijskom nivou, ideja samoupravljanja je našla snažnu potporu u pojmu zajedničkih dobara koji je postao uticajan u akademskoj zajednici i među političkim aktivistima tokom poslednje tri decenije. Radovi američke nobelovke Elinor Ostrom o kolektivnom upravljanju prirodnim resursima od strane zajednica koje ih koriste su podstakli istraživanja o zajedničkim dobrima u raznim oblastima.² Njene studije su pokazale da postojanje institucionalnog okvira za kolektivno upravljanje zajedničkim resursima omogućava uspešnu i održivu upotrebu ovih resursa, što je uzdrmalo opšteprihvaćenu tezu Gareta Hardina o neodrživosti zajedničkih dobara.³ Ostrom je zajednička dobra definisala kao bilo koje zajedničke resurse kojima na održiv način

---

² Elinor Ostrom, *Governing the commons*, Cambridge, Cambridge University Press, 1990.

³ Garrett Hardin, „The Tragedy of the Commons”, *Science*, vol. 162, 1968, str. 1243-1248.

upravljaju samoupravne i samoorganizovane zajednice, bez obzira na inherentne karakteristike tih resursa. Ova definicija je proširila pojam zajedničkih dobara daleko izvan prirodnih resursa, pa se može odnositi na bilo koji oblik kolektivnog delovanja van tržišta i države, gde se zajednice organizuju u samoupravne zadruge. Danas se pojam zajedničkih dobara povezuje s kolektivnim inicijativama u raznim domenima, od urbanog baštovanstva i komunalne brige o deci do proizvodnje znanja, umetnosti i informacionih tehnologija.

Ovako proširena definicija dovela je do pojave dve koncepcije zajedničkih dobara.⁴ Jedna grupa teoretičara vidi zajednička dobra kao zajedničke resurse ili proizvodne aktivnosti koje zauzimaju prostor između tržišta i države i koje su pomirljive s kapitalizmom. Naspram toga, druga grupa teoretičara tumači zajednička dobra kao društvenu i političku praksu koja uključuje dubinsku transformaciju ekonomije, javnih službi i države, što bi trebalo da vodi nastanku „postkapitalističkog” poretka. Imajući ovo u vidu, pojedini autori se zalažu za politiku „zajedničkog” kao novu doktrinu koja uključuje odstupanje od reprezentativne demokratije kroz stvaranje samoupravnih institucija.⁵ Dok se zajednička dobra odnose na određene resurse, pojam „zajedničkog” označava radikalnu koncepciju demokratije koja teži da transformiše funkcionisanje državnih institucija uključivanjem građana u razvoj i sprovođenje javnih politika, i upravljanje javnim dobrima i uslugama.

---

⁴ Christian Laval, Pierre Sauvêtre, Ferhat Taylan (ur.) *L'alternative du commun*, Paris, Hermann, 2019, str. 9-10.

⁵ Pierre Dardot i Christian Laval, *Commun. Essai sur la révolution au XXIe siècle*, Paris, La Découverte, 2014 ; Pierre Sauvêtre, „Forget Ostrom. From the development commons to the common as social sovereignty” u Samuel Cogolati i Jan Wouters (ur.) *Commons and a New Global Governance: Democratic, Institutional and Legal Perspectives*, London, Edward Elgar, 2018.

Cilj ove doktrine je zamena postojećeg modela posredne političke zastupljenosti koja podrazumeva hijerarhijske odnose inkluzivnim modelom podele moći zasnovanim na neposrednom učešću građana koji bi promovisao zajedničku upotrebu resursa i sprečio njihovo prisvajanje od strane pojedinaca.

Politiku „zajedničkog” mahom zastupaju političke platforme koje se zalažu za neposrednu demokratiju na lokalnom nivou pod geslom municipalizma. Municipalizam je prevashodno zastupljen u Evropi, pogotovo u Španiji gde je preko 30 opština prešlo u ruke građanskih platformi koje se identifikuju s tim pojmom na opštinskim izborima 2015. godine, uključujući Barselonu koja je od tada postala centar globalnog municipalnog pokreta. Građanska platforma *Barcelona en Comu* nastojala je da primeni municipalizam uvođenjem participativnih i deliberativnih mehanizma odlučivanja u gradske institucije.⁶ To je podrazumevalo stvaranje lokalnih skupština u kojima se raspravlja o političkom programu gradske vlasti, organizovanje lokalnih referenduma o glavnim pitanjima i uvođenje participativnog budžetiranja kako bi se podstaklo učešće građana u lokalnoj politici. Takođe je učinjen znatan napor ka razvoju komunalne privrede zasnovane na principima zajedničkih dobara. Tome se pristupilo otkazivanjem javno-privatnog partnerstva u vezi s javnim vodovodom i uključivanjem građana/korisnika u upravljanje ovim komunalnim preduzećem, kao i stvaranjem gradskog elektroenergetskog preduzeća i mreže vrtića po principu zajedničkih dobara. Uprkos tome, španski municipalizam je pretrpeo poraz na opštinskim izborima 2019. godine, pošto su samo 3 grada (Kadis, Valensija i Barcelona) ostala

---

⁶ Alain Ambrosi, „Barcelone, laboratoire des communs” u Christian Laval, Pierre Sauvêtre Ferhat Taylan (ur.) *L’alternative du commun*, Paris, Hermann, 2019, str. 347-356.

u rukama građanskih platformi koje zastupaju tu doktrinu. Španski municipalizam je kritikovan zbog preteranog oslanjanja na participativne oblike upravljanja umesto na uspostavljanje neposredne demokratije, zbog čega pokret navodno nije uspeo da ospori suverenitet gradske uprave i premosti jaz između biračkog tela i izabranih.⁷

Imajući to u vidu, važno je istaći razliku između participativne demokratije, kao oblika predstavničke demokratije s pojačanim učešćem građana u donošenju odluka, s jedne strane, i neposredne demokratije koja podrazumeva da izvršna vlast postane produžena ruka narodne volje, s druge. Ovo potonje zahteva duboku transformaciju državnih institucija kroz ograničenje suvereniteta izvršne vlasti i njeno potčinjavanje volji građana izraženoj kroz neposredno odlučivanje u okviru samoupravnih zajednica. Drugim rečima, neposredna demokratija podrazumeva pretvaranje vlasti u ime naroda u vlast samog naroda.⁸ Uspostavljanju ovakvog vida demokratije je nužno pristupiti „odozdo”, na lokalnom nivou, kroz razvoj mesne samouprave.

Radiografija stanja

Srbija ima bogato iskustvo samoupravljanja i mesne samouprave iz doba socijalističke Jugoslavije. Naspram etatizma, odnosno državnog socijalizma kao dominantnog modela društvenog uređenja u istočnoj Evropi u posleratnom periodu, jugoslovensko rukovodstvo se početkom 50-ih godina prošlog veka opredelilo za samoupravni socijalizam koji je postepeno uspostavljan narednih decenija. Samoupravni socijalizam se primarno

---

⁷ Paula Cossart, Pierre Sauvêtre, „Du municipalisme au communalisme”, *Mouvements*, vol. 101, 2020, str. 142-152.

⁸ Milidragović, str. 15.

zasnivao na radničkom samoupravljanju i društvenoj svojini, s ciljem da se uspostavi „oblik takvih proizvodnih odnosa kojima radni čovek dobija mogućnost neposrednog upravljanja i odlučujućeg uticaja na sredstva, uslove i plodove svoga rada, od ekonomske politike u preduzeću do društvenog plana”.⁹ Radnici su preko radničkih saveta neposredno učestvovali u upravljanju organizacijama udruženog rada (OUR) u kojima su bili zaposleni. Pored toga, pokrenut je proces podruštvljavanja države kroz koji su funkcije države postepeno prebačene na samostalne samoupravne organe u skladu s marksističkom vizijom „odumiranja države”. Tako su kroz mesnu samoupravu radni ljudi i građani dobili priliku da učestvuju u donošenju važnih odluka u vezi sa mestom stanovanja. Prvi oblici mesne samouprave su obrazovani tokom Drugog svetskog rata kada su narodnooslobodilački odbori upravljali oslobođenim teritorijama. U posleratnom periodu, narodnooslobodilački odbori su pretočeni u narodne odbore i u stambene zajednice koje su uspostavljene u gradskim sredinama. Ustavom iz 1963, narodni odbori i stambene zajednice su objedinjeni u mesne zajednice kao jedinstven oblik mesne samouprave, da bi Ustavom iz 1974. mesne zajednice postale „obavezan oblik samoupravnog organiziranja radnih ljudi i građana” čime su prepoznate kao „osnova jedinstvenog sistema samoupravljanja i vlasti radničke klase i svih radnih ljudi”.¹⁰ Broj mesnih zajednica dostigao je vrhunac 1982. kada je u 527 jugoslovenskih opština bilo 13724 mesnih zajednica, što znači da je u proseku bilo 26 mesnih zajednica po opštini i 1618 stanovnika po zajednici.¹¹

---

⁹ Edvard Kardelj, *Samoupravljanje u Jugoslaviji 1950-1976*, Beograd, Privredni Pregled, 1977, str. 9.

¹⁰ Petar Vujadinović, *Analiza sistema mesne samouprave*, Užice, Stalna konferencija gradova i opština, 2010.

¹¹ Igor Duda, „Radim sve što treba.” Aktivisti u mjesnim zajednicama u Jugoslaviji 1970-ih i 1980-ih”, *Časopis za suvremenu povijest*, 52(3), 2020, str. 737.

Mesne zajednice su za vreme socijalizma imale nekoliko značajnih funkcija. Kao prvo, ustavom je predviđeno da građani preko mesnih zajednica „odlučuju o ostvarivanju svojih zajedničkih interesa i o solidarnom zadovoljavanju zajedničkih potreba u oblastima uređivanja naselja, stanovanja, komunalnih delatnosti, dečije i socijalne zaštite, obrazovanja, kulture, fizičke kulture, zaštite potrošača, zaštite i unapređivanja čovekove sredine, narodne odbrane, društvene samozaštite, kao i drugim oblastima života i rada”.¹² Pored toga, mesne zajednice su svojim žiteljima pružale niz usluga poput servisa za pomoć porodici i domaćinstvu, socijalne pomoći ugroženim porodicama, zaštite potrošača, rešavanje sporova i drugo. Konačno, prostorije mesnih zajednica su bile mesto okupljanja koju su meštani seoskih i gradskih naselja koristili za svakodnevnu društvenu interakciju. U mesnim zajednicama su se ljudi svih uzrasta sastajali da se druže, da igraju šah i druge društvene igre, a omladini je u pojedinim mesnim zajednicama omogućeno da otvore diskoteke. Centralni organ mesne zajednice je bila skupština u čijem sastavu su bili delegati koje su građani neposredno birali na zborovima birača, kao i delegati OUR-a i društveno-političkih organizacija sa područja mesne zajednice. Skupština je birala predsednika, sekretara i savet kao izvršni organ mesne zajednice. Oko skupština mesnih zajednica su postojale različite komisije i saveti, poput saveta za zaštitu potrošača i saveta za narodnu odbranu, koji su imali pravo da donose određene odluke na osnovu dogovora i sporazuma s drugim samoupravnim organizacijama. Građani su neposredno učestvovali u odlučivanju po najvažnijim pitanjima na nivou mesne zajednice putem zborova građana ili referendumu. Mesne zajednice su imale direktan uticaj na donošenje odluka na nivou opština posredstvom delegata koji su ih zastupali u

---

¹² Ustav Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, 1974, čl. 114.

u veću mesnih zajednica, jednog od tri sastavnih veća skupštine opštine (uz veće udruženog rada i veće društveno-političkih organizacija). Opštine nisu mogle da donesu nijednu važnu odluku bez konsultovanja mesnih zajednica. To mišljenje nije bilo obavezujuće, ali se uvažavalo, pogotovo kada su na čelu mesne zajednice bili uticajni ljudi. Pored toga, opštine su prilikom izrade opštinskih planova imale obavezu da uzmu u obzir godišnje i srednjoročne planove mesnih zajednica i da stave sredstva na raspolaganje mesnim zajednicama za realizaciju tih planova. Pored sredstava iz budžeta opštine, mesne zajednice su finansirale svoje aktivnosti iz doprinosa OUR sa područja mesne zajednice i uz pomoć samodoprinosa o kojem su građani odlučivali putem referenduma. Samodoprinos je bio izuzetno važan finansijski mehanizam za razvoj mesnih zajednica, pogotovo u seoskim i prigradskim sredinama, gde su građani sopstvenim prihodima i ličnim radom značajno doprineli unapređenju infrastrukture.

Iako formalno još uvek postoje, mesne zajednice danas više nemaju funkciju mesne samouprave. One su izgubile svoju ulogu konstitutivnog elementa društveno-političkog sistema Ustavom iz 1990. kojim je u Srbiji uveden višepartijski reprezentativni model demokratije. Od tada se mesne zajednice više ne spominju u Ustavu, već je pitanje mesne samouprave uređeno Zakonom o lokalnoj samoupravi, odnosno statutima gradova i opština. Što je još važnije, mesne zajednice od tada više nemaju svoje predstavnike u skupštini opštine koja je u novom političkom sistemu isključivo sastavljena od odbornika izabranih na lokalnim izborima. Time je ukinuta mogućnost neposrednog odlučivanja građana o pitanjima vezanim za uređivanje njihovog naselja, pa su mesne zajednice praktično postale ispostava opštinskih vlasti umesto da budu oblik neposredne demokratije. Po aktuelnom Zakonu o lokalnoj samoupravi, jedinice lokalne samouprave

mogu da obrazuju mesne zajednice ili druge oblike mesne samouprave, ali nemaju obavezu da to čine.¹³ Opštinama je prepušteno da svojim statutima regulišu način osnivanja, izbora organa i rad mesne zajednice. Skupštine mesnih zajednica su ukinute, savet mesne zajednice je postao osnovni predstavnički organ građana. Dok Zakon o lokalnoj samoupravi nalaže da članove saveta mesnih zajednica neposredno biraju građani, Zakon o glavnom gradu predviđa da u Beogradu savete mesnih zajednica biraju Skupštine gradskih opština na čijem području se nalaze mesne zajednice.¹⁴ Iako su mesne zajednice zadržale svojstvo pravnog lica, oduzeta su im svojinska prava i finansijska autonomija tako da mesne zajednice više nemaju budžet. Imajući u vidu nepovoljan pravni i politički kontekst, mesne zajednice su danas uglavnom zanemarene od strane gradova i opština. Dok u seoskim i prigradskim sredinama one donekle igraju ulogu posrednika između lokalnog stanovništva i opštinske uprave, u gradovima su mesne zajednice uglavnom neaktivne.¹⁵ To pogotovo važi za centralne beogradske opštine u kojima mesne zajednice nisu uopšte funkcionalne. Primera radi, u centralnim delovima gradske opštine Zemun mesne zajednice su i formalno ukinute, dok na Novom Beogradu još uvek postoji 19 mesnih zajednica kojim formalno upravljaju v.d. predsednika mesne zajednice postavljeni od strane opštinske uprave, od kojih je 10 „zaključano”. S obzirom na to da je u poslednjih 20 godina formirana samo jedna nova

---

¹³ Zakon o lokalnoj samoupravi, Sl. glasnik RS, br. 129/2007, 83/2014 – dr. zakon, 101/2016 – dr. zakon i 47/2018.

¹⁴ Zakon o glavnom gradu, Sl. Glasnik RS, br. 129/2007, 83/2014 – dr. zakon, 101/2016 – dr. zakon, 37/2019 i 111/2021 – dr. zakon, čl. 50a.

¹⁵ Dragan Stojković, „Lokalna samouprava – nekad i sad”, u Zlatoje Martinov, Aleksandar Kraus, Ljiljana Latinović, Dragan Stojković, *Iskustva socijalizma: da li društveno-ekonomsko nasleđe SFRJ može biti zaloga za budućnost?*, UG Borba za socijalizam i Most Art Jugoslavija, Zemun, 2021, str. 78.

mesna zajednica u toj opštini, i da najveće novobeogradske mesne zajednice imaju po 20000 stanovnika, postalo je gotovo nemoguće organizovati zborove građana. Umesto da budu oličenje mesne samouprave, gradske mesne zajednice su danas pretvorene u javne prostore za održavanja kulturnih ili sportskih aktivnosti, humanitarnih akcija ili predizbornih tribina.

Šta da se radi?

Imajući u vidu rastući broj lokalnih građanskih inicijativa i pokreta koji se zalažu za ostvarivanje prava i interesa građana u raznim oblastima, od urbanizma do zaštite životne sredine, postoji velika potreba za obnavljanjem mesne samouprave u Srbiji. Efikasna mesna samouprava kroz koju bi građani mogli neposredno da odlučuju o ostvarivanju svojih interesa i zadovoljavanju svojih potreba na lokalnu bi omogućila da se kanališe građanski aktivizam koji se odvija van formalnih političkih institucija i često prerasta u proteste. Građani bi kroz mesnu samoupravu imali priliku da neposredno učestvuju u odlukama o pitanjima vezanim za uređivanje i upravljanje njihovim naseljima, što bi doprinelo unapređenju procesa izrade javnih politika kao i njihovom prihvatanju od strane građana. Uzimajući u obzir bogato nasleđe jugoslovenskog samoupravnog socijalizma, obnova mesne samouprave u Srbiji podrazumeva oživljavanje mesnih zajednica. Činjenica da mesne zajednice još uvek postoje u formalno-pravnom smislu i da se još uvek prepoznaju kao oličenje lokalne zajednice, uliva nadu da one mogu da postanu vektor neposredne demokratije na lokalnu. To zahteva čitav niz političkih, administrativnih i pravnih promena kojim treba pristupiti postepeno.

Prvi preduslov za obnovu mesne samouprave, odnosno mesnih zajednica, u Srbiji je radikalni preokret u državnoj

politici u pravcu decentralizacije. U Srbiji je već preko trideset godina na delu proces centralizacije vlasti u svim sferama društveno-političkog života, što je doprinelo opstanku i jačanju autoritarnih tendencija. Taj proces je započeo krajem osamdesetih godina sa drastičnim sužavanjem autonomije pokrajina (Vojvodine i Kosova), nakon čega je princip centralizacije vlasti primenjen na jedinice lokalne samouprave, kao i na upravljanje zdravstvom, kulturom, obrazovanjem, socijalnom zaštitom, i drugim oblastima. Demokratizacija društveno-političkog života zahteva što veću decentralizaciju vlasti, koja ne podrazumeva ugrožavanje teritorijalnog integriteta države kao što tvrde pobornici centralizma. Naprotiv, približavanje vlasti građanima i njihovo uključivanje u proces donošenja odluka povećali bi legitimnost društveno-političkog sistema i same države u očima građana. Zbog toga je neophodno preneti što više nadležnosti sa nivoa Republike na jedinice lokalne samouprave, odnosno sa nivoa grada na nivo gradskih opština. Kao što je prepoznato u Programu za reformu sistema lokalne samouprave za period od 2021. do 2025, mesne zajednice treba dalje razvijati kroz „normativno i finansijski osmišljen plan decentralizacije izvornih nadležnosti JLS” s obzirom na njihov visok potencijal za uključivanje građana u javni život.¹⁶ Ovaj program nažalost ne upućuje na pravac u kom bi trebalo da ide razvoj mesnih zajednica, što govori o nedostatku zainteresovanosti aktuelne vlasti za njihovo oživljavanje.

Kad bi se krenulo u decentralizaciju državne uprave, mesna zajednica bi mogla ponovo da postane osnovna samoupravna zajednica u opštini, odnosno vid neposredne demokratije koji bi dopunio postojeći sistem reprezentativne demokratije. Kao prvi korak da bi se stvorili uslovi za to, trebalo bi izmeniti Zakon o lokalnoj

---

¹⁶ „Program za reformu sistema lokalne samouprave u Republici Srbiji za period od 2021. do 2025. godine”, Sl. glasnik RS, br. 73/2021, str. 15.

samoupravi kako bi jedinice lokalne samouprave bile u obavezi da obrazuju mesne zajednice, a ne da to bude prepušteno dobroj volji gradova i opština kao što je sada. Takođe bi zakonom trebalo propisati maksimalnu veličinu, odnosno broj stanovnika, mesne zajednice kako bi one mogle da budu funkcionalne. To bi podrazumevalo prekrajanje postojećih i obrazovanje novih mesnih zajednica, kako bismo imali mesne zajednice adekvatne veličine za sprovođenje zborova građana i drugih vidova konsultacija. Da bi mesna zajednica ponovo postala mesna samouprava, a ne produžena ruka opštine kao što je sada u većini slučajeva, neophodno je ponovo uvesti skupštine mesnih zajednica kao centralni organ mesne zajednice. Građani bi neposredno birali predstavnike u skupštini mesne zajednice koji bi međusobno birali predsednika, sekretara i članove saveta. Da bi se izbegla instrumentalizacija mesnih zajednica i njihovo pretvaranje u još jedan oblik reprezentativne demokratije na lokalnu, političkim strankama bi trebalo zabraniti učešće na izborima za skupštine mesnih zajednica na kojim bi samo pojedinci mogli da se kandiduju. Mesnim zajednicama bi takođe trebalo vratiti svojinska prava kako bi mogle slobodno da raspolažu svojim prostorijama. Te prostorije bi trebalo da budu otvorene za udruženja koja su aktivna na prostoru mesne zajednice, čime bi se podstakla saradnja između aktivista iz nevladinog sektora i mesnih zajednica u uređivanju naselja.

Odnosima između opština i mesnih zajednica bi trebalo upravljati tako da uticaj mesnih zajednica postepeno raste uporedo s razvojem njihovih kapaciteta. Za početak bi trebalo zakonom propisati obavezu da opštine konsultuju mesne zajednice u vezi sa svim pitanjima koja su u njihovom delokrugu. Mesne zajednice bi tako postale glavni forum za organizovanje javnih rasprava o planovima za razvoj opštine ili grada, kao što je to bio slučaj prilikom

izrade Glavnog urbanističkog plana grada Beograda 1972. i prilikom izrade projekata finansiranih kroz beogradski samodoprinos 1982. Pored javnih rasprava, mesne zajednice bi mogle da budu zadužene za sprovođenje participativnog budžetiranja, kao što je to već slučaj u nekoliko opština u Srbiji, i za artikulisanje građanskih inicijativa upućenih gradskim i opštinskim vlastima. Međutim, da bi postale pravi vid mesne samouprave, odnosno neposredne demokratije, mesne zajednice bi morale da imaju direktan uticaj na donošenje odluka u opštini kroz predstavnike u skupštini opštine. U tu svrhu je na duge staze neophodno promeniti sastav skupštine opštine tako da jedan deo odbornika bude sačinjen od predstavnika mesnih zajednica. Prethodno bi trebalo podići organizacione kapacitete mesnih zajednica i njihovih aktivista kroz osnivanje institucije koja bi bila zadužena da pomogne funkcionisanje i razvoj mesnih zajednica (poput SKGO za JLS). Takođe bi trebalo obezbediti finansijsku održivost mesnih zajednica kroz izdvajanje jednog dela budžetskih prihoda opština za mesne zajednice i kroz stvaranje povoljnog okvira za saradnju mesnih zajednica i privrednih subjekata sa teritorije mesne zajednice koji žele da doprinesu uređivanju naselja. Dosadašnje iskustvo mesne samouprave pokazuje da ona ne može da bude prepuštena spontanosti, odnosno da su organizacioni kapaciteti mesnih zajednica ključni za njihov uspeh.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

352.9

ОСТОЈИЋ, Младен, 1982–

Na šta mislimo kada kažemo —. Mesna samouprava /
Mladen Ostojić. – Beograd : Univerzitet, Institut za filozofiju i
društvenu teoriju, 2022 (Novi Sad : Sajnos). – 14 str. ; 18 cm. –
(Edicija Trg)

Tiraž 100. – Napomene i bibliografske reference uz tekst.

ISBN 978-86-82324-01-0

- а) Локална самоуправа
- б) Месна заједница

COBISS.SR-ID 65350665

